

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 396/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosti K. K., B., zastúpeného advokátom Mgr. P. M., Advokátska kancelária, V., vedené pod sp. zn. Rvp 5649/2010 a sp. zn. Rvp 7289/2010, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010 a práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 Tos/42/2010 z 24. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti K. K. vedené pod sp. zn. Rvp 5649/2010 a sp. zn. Rvp 7289/2010 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 5649/2010.
2. Sťažnosti K. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 8. apríla 2010 a 15. novembra 2010 doručené sťažnosti K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. P. M., ktorými namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010 a práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos/42/2010 z 24. septembra 2010.

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Nitra ČVS: ORP-594/OEK-NR-2007 z 23. októbra 2008 vznesené obvinenie pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona a pre zločin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Sťažovateľ bol na základe uznesenia Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 175/08 z 25. októbra 2008 podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby. Okresnou prokuratúrou Nitra pod č. k. 3 Pv 523/2007-116 z 30. marca 2009 bola na sťažovateľa podaná obžaloba pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Trestného zákona, ktorých sa mal dopustiť spoločne s A. B. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T/49/2009 zo 6. augusta 2009 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania už uvedených trestných činov a bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní osem rokov so zaradením na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a trest prepadnutia vecí. Uvedený rozsudok bol uznesením krajského súdu sp. zn.

2 To/46/2009 z 1. decembra 2009 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

2.1. Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 5649/2010 sťažovateľ uviedol, že na okresnom súde podal opakované žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktoré uskutočnil pred podaním obžaloby, po jej podaní i po vydaní rozsudku vo veci samej. O podaných sťažnostiach rozhodoval okresný súd a o sťažnostiach proti rozhodnutiam okresného súdu krajský súd. Predmetom sťažnosti sa stala jeho v poradí piata žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu okresnému súdu 29. januára 2010 spolu s písomným sľubom podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, resp. s prípadným nahradením väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 T 49/2009 z 11. februára 2010 žiadosť sťažovateľa zamietol, neprijal jeho písomný sľub ani návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010 tak, že zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu (pre rozdiel vo vyhlásenom a písomnom vyhotovení uznesenia) a vo veci rozhodol sám tak, že zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, neprijal jeho písomný sľub a návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta, že krajský súd pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nerešpektoval zásady ustanovené ústavou a dohovorom a nekonaním o ním uplatnenej námietke zaujatosti vznesenej proti predsedníčke senátu, neskúmaním dôvodov preventívnej väzby v danom konkrétnom štádiu trestného konania a odôvodnením trvania väzby v rozpore so zásadou prezumpcie neviny došlo k porušeniu jeho práv priznaných čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení označených práv rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010, zrušil predmetné uznesenie a krajskému súdu prikázal, aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

2.2. Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 7289/2010 sťažovateľ namieta, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos/42/2010 z 24. septembra 2010, ktorým zrušil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 6 T/49/2010 zo 17. septembra 2010 a rozhodol o nevyklúčení predsedníčky JUDr. L. K. z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa (špecifikovanej v bode 2), došlo k porušeniu jeho práva na nestranného sudcu ako súčasť základného práva na súdnu ochranu, resp. súčasť práva na spravodlivý súdny proces, a tým aj k porušeniu práva na prejednanie veci pred nestranným súdom, ktoré je garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov a rozhodovania pre zaujatosť. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že nielen on sám, ale aj samotná predsedníčka senátu okresného súdu vyslovila svoju zaujatosť vo veci, v dôsledku čoho sa cíti byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci. Sťažovateľ poukázal na potrebu skúmania nestrannosti sudcu z objektívneho i subjektívneho hľadiska a judikatúru ústavného súdu. Podľa názoru sťažovateľa je daná ako objektívna, tak aj subjektívna zaujatosť sudkyne, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

7. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

8. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 5649/2010 a sp. zn. Rvp 7289/2010 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľa

a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru

9. Sťažovateľ namietal vo svojej prvej sťažnosti porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť právoplatným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010, ktorým tento rozhodol o zamietnutí žiadosti o prepustenie na slobodu. Ako už bolo uvedené, ide o rozhodnutie vydané na základe v poradí piatej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Súdom ustanovený advokát Mgr. P. M. opakovane podal žiadosti o prepustenie sťažovateľa na slobodu tak, ako mu to umožňuje § 79 ods. 3 Trestného poriadku.

10. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

11. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru ústavný súd uvádza, že v zmysle jeho judikatúry je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú tak z čl. 5 ods. 3, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru.

12. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pri rozhodovaní o zákonnosti väzby sa na dodržanie procesných záruk kladie mimoriadny dôraz. Medzi tieto záruky nepochybne patrí právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09).

13. Z obsahu sťažnosti, k nej pripojených príloh, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 6 T 49/2009 ústavný súd zistil základné skutočnosti prípadu, tak ako sú uvedené v bode 2 tohto uznesenia. Väzba u sťažovateľa bola nariadená uznesením sp. zn. 4 Tp 175/08 z 25. októbra 2008 a počítala sa od 23. októbra 2008 od 16,45 h. Súdom ustanovený advokát podal v mene sťažovateľa opakované žiadosti o prepustenie z väzby, tak ako to je uvedené v bode 2.1, pričom predmetom prieskumu sa stala v poradí piata ním podaná žiadosť.

14. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010 podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu, zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a sám vo veci rozhodol tak, že

neprijal jeho písomný sľub na nahradenie väzby ani návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd vo veci rozhodol uvedeným spôsobom z dôvodu, že na neverejnom zasadnutí okresného súdu bolo vyhlásené uznesenie, ktoré nebolo zhodné s písomným vyhotovením rozhodnutia (neprijatie peňažnej záruky, ktoré sa uvádza vo vyhlásenom rozhodnutí, nebolo predmetom žiadosti sťažovateľa).

15. Krajský súd v namietanom uznesení okrem iného uviedol:

„Pokiaľ ide o samotnú žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby, nadriadený súd dospel k záveru, že táto nie je dôvodná a zamietol ju, pretože u obžalovaného i naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., pretože obžalovaný je v súčasnosti stíhaný pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. v súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Tr. zák. a pre zločin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. v súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 352 ods. 1 Tr. zák.

Z konania obžalovaného, t. j. zo spôsobu, akým mal páchať majetkovú trestnú činnosť a skutočnosť, že sa jej mal dopustiť v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, keď bol trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín zo dňa 30. 3. 2007 sp. zn. 1T/37/2007, odsúdený pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f/ Tr. zák., je daná dôvodná obava, že obžalovaný bude v prípade prepustenia z väzby na slobodu pokračovať v trestnej činnosti, pre ktorú sa nachádza vo väzbe, pretože najmä majetkovou trestnou činnosťou si zadovožoval podstatný zdroj svojej obživy.

Podľa názoru nadriadeného súdu, tieto konkrétne skutočnosti dostatočne odôvodňujú trvanie väzby u obžalovaného aj v súčasnej dobe t. j. v štádiu súdneho konania.

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že proti obžalovanému vedie trestné stíhanie aj vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne pre zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 1 Tr. zák. a pre prečin krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. Súd I. stupňa nepochybil, keď poukázal aj na tieto skutočnosti, pretože charakterizujú osobu obžalovaného.

Aj pokiaľ ide o písomný sľub obžalovaného, tento nadriadený súd taktiež neprijal ani nahradenie väzby u neho dohľadom probačného a mediačného úradníka, pretože vzhľadom na osobu obžalovaného a povahu prejednávaneho prípadu, tieto nie sú dostatočné k tomu, aby mu zabránili pokračovať v trestnej činnosti, pre ktorú sa nachádza vo väzbe (§ 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por.).

Námietka obžalovaného, že väzba u neho trvá neprimerane dlhý čas, nie je dôvodná, pretože v danom prípade naďalej existujú relevantné dôvody väzby a súd koná vo veci plynule, prednostne, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, čo vyplýva z obsahu jednotlivých zápisníc o hlavnom pojednávaní.

Pokiaľ ide o sťažnostné námietky obžalovaného, týkajúce sa konania a rozhodovania súdu I. stupňa o ním vznesenej námietke zaujatosti, nadriadený súd dospel k záveru, že súd I. stupňa konal plne v súlade s ustanovením § 32 ods. 6 Tr. por., pretože o námietke zaujatosti, ktorá nebola vznesená bez meškania, sa nekoná. V danom prípade bol obžalovaný o tomto procesnom postupe súdu poučený na hlavnom pojednávaní dňa 11. 2. 2010... Vzhľadom k tomu, že súd I. stupňa o námietke nekonal, nebolo vyhlásené rozhodnutie, proti ktorému Trestný poriadok opravný prostriedok pripúšťa.“

16. Ústavný súd po oboznámení sa s príslušnými dôkazmi súvisiacimi so sťažnosťou zistil, že krajský súd o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodol sám potom, ako zrušil uznesenie okresného súdu. Vo svojom rozhodnutí odstránil predovšetkým formálnu chybu, ktorej sa dopustil okresný súd, konštatoval, že u sťažovateľa naďalej pretrvávajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože tento je stíhaný aj pre ďalšiu závažnú trestnú činnosť. Krajský súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil aj spôsob páchania trestnej činnosti sťažovateľom a skutočnosť, že k nej došlo v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, a poukázal aj na ďalšie skutočnosti, ktoré charakterizujú osobu sťažovateľa. Krajský súd vo svojom rozhodnutí ďalej uviedol, že súd koná vo veci plynulo, prednostne, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, čo považoval po preštudovaní kompletného spisového materiálu za preukázané aj ústavný súd.

17. Sťažovateľ namietal, že krajský súd pri konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nerozhodoval o jeho námietke zaujatosti vznesenej proti predsedníčke

senátu okresného súdu z dôvodu, že na ňu podal trestné oznámenie, na základe čoho možno mať dôvodné obavy o objektívnosti a nestrannosti jej ďalšieho rozhodovania vo veci; jeho opakované žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, v ktorých rozhodoval okresný súd, krajský súd po podanej sťažnosti vždy zamietol na základe tých istých dôvodov a ako dôvod pre obavu z pokračovania v trestnej činnosti uviedol iné trestné stíhanie vedené proti nemu, čo je v rozpore s prezumpciou nevinny.

Keďže úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, nemôže zasahovať do ich skutkových a právnych záverov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné. V tomto smere možno rozhodnutie krajského súdu, ktoré sťažovateľ považuje za nedostatočne odôvodnené, považovať za akceptovateľné. Krajský súd sa sám vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa, vo svojom rozhodnutí uviedol dôvody, pre ktoré nepovažoval uplatnenú námietku zaujatosti za opodstatnenú, zaoberal sa skúmaním dôvodov preventívnej väzby v príslušnom štádiu konania a túto aj náležite odôvodnil. (Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že v rámci konania o sťažnosti sa oboznámil so všetkými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu súvisiacimi s predchádzajúcimi žiadosťami sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a konštatoval, že ich v žiadnom prípade nemožno považovať za neodôvodnené a arbitrárne).

18. Po preskúmaní všetkých skutočností a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd neaplikoval ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov v rozpore s ich účelom, podstatou a zmyslom a nedospel k záveru, že by jeho skutkové alebo právne závery bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označeným článkami ústavy a dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos/8/2010 z 18. februára 2010 odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. (Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že uznesením sp. zn. 6 T/49/2009 zo 17. septembra 2010 bol sťažovateľ prepustený z väzby na slobodu a jeho väzba bola nahradená písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka.)

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

19. Sťažovateľ vo svojej druhej sťažnosti namietal porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť právoplatným uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos/42/2010-1252 zo 14. septembra 2010, ktorým krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu a rozhodol, že predsedníčka senátu JUDr. L. K. (ďalej len „predsedníčka senátu“) nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6 T/49/2009.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám,

ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

21. Z obsahu sťažnosti, k nej pripojených príloh, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 6 T/49/2009 ústavný súd zistil základné skutočnosti prípadu, tak ako sú uvedené v bode 2 tohto uznesenia. V rámci trestného konania vedeného proti sťažovateľovi sa okresný súd a krajský súd opakovane zaoberali otázkou zaujatosti predsedníčky senátu JUDr. L. K. Predmetom sťažnosti sa stalo rozhodnutie krajského súdu, tak ako to je uvedené v bode 2.2 tohto uznesenia.

22. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti požaduje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 2 Tos/42/2010-1252 z 24. septembra 2010 a zároveň požiadal o odloženie vykonateľnosti napadnutého právoplatného uznesenia krajského súdu. Podľa tvrdení sťažovateľa je daná zaujatosť sudkyne okresného súdu, čo vyplýva zo skutočností namietaných sťažovateľom, ale aj uplatnenou námietkou zaujatosti samotnou predsedníčkou senátu. Sťažovateľ poukázal na potrebu skúmania nestrannosti sudcu ako zo subjektívneho, tak aj objektívneho hľadiska, pričom podľa jeho názoru sú v uvedenom prípade splnené obe hľadiská zaujatosti, čo vyvoláva pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti rozhodovania sudcu v jeho trestnej veci, pričom krajský súd v napadnutom rozhodnutí uvedený stav neakceptoval, a tým sa dopustil porušenia sťažovateľom označených práv.

23. Skutkový stav, ktorý predchádza vydaniu rozhodnutia o nevyhlúčení sudkyne z rozhodovania v trestnej veci, je takýto:

Dňa 4. februára 2010 podal sťažovateľ podľa § 31 Trestného poriadku okresnému súdu návrh na vylúčenie predsedníčky senátu z konania v jeho trestnej veci z dôvodu, že 25. januára 2010 na ňu podal trestné oznámenie. Písomné odôvodnenie svojho návrhu doplnil na pojednávaní uskutočnenom 11. februára 2010, na ktorom bol poučený podľa § 31 ods. 4 a § 32 ods. 6 Trestného poriadku, že námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez

meškania, a preto o námietke, ktorá nebola vznesená bezodkladne, sa nekoná. Následne 18. februára 2010 podal sťažovateľ „sťažnosť proti rozhodnutiu senátu okresného súdu o vylúčení predsedu senátu“. Krajskému súdu oznámila 17. marca 2010 svoju zaujatosť predsedníčka senátu s odôvodnením, že okresnému súdu bol 11. marca 2010 doručený návrh obhajcu sťažovateľa na jej vylúčenie s dokladmi preukazujúcimi, že Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky prijal trestné oznámenie sťažovateľa na jej osobu pre podozrenie zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, prijímania úplatku a iných trestných činov, ktoré oznámenie odovzdal Prezídium Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Západ, Nitra na vybavenie. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Nto/3/2010 z 23. marca 2010 rozhodol, že predsedníčka senátu nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6 T/49/2009, s odôvodnením, že na uplatnenie inštitútu § 31 ods. 1 Trestného poriadku sú potrebné pochybnosti o pomere sudcu k prejednávanej veci alebo osobám, pričom pod pomerom k prejednávanej veci treba rozumieť zainteresovanosť orgánu trestného konania na skutkoch, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie a existencia takého vzťahu, resp. pomeru je preukázaná, k čomu v danom prípade nedošlo. Uplatnenie tohto inštitútu neprichádza do úvahy, ak obžalovaný podá na konajúceho sudcu trestné oznámenie. Dňa 26. apríla 2010 podal sťažovateľ opakovane návrh na vylúčenie predsedníčky senátu z vykonávania úkonov v trestnej veci. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 T/49/2009 z 27. mája 2010 rozhodol, že predsedníčka senátu je vylúčená z vykonávania úkonov v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi, proti ktorému podal sťažnosť okresný prokurátor. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos/22/2010 z 9. júna 2010 uznesenie okresného súdu zrušil s odôvodnením, že ide o námietku, ktorá bola vznesená opakovane a z tých istých dôvodov. Dňa 27. júla 2010 podal právny zástupca sťažovateľa Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) návrh na odňatie jeho trestnej veci Okresnému súdu Nitra a Krajskému súdu v Nitre a jej prikázanie inému okresnému súdu v obvode iného krajského súdu z dôvodu, že nie je zabezpečený spravodlivý proces v jeho trestnej veci pre uplatnené námietky zaujatosti. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ndt 11/2010 z 18. augusta 2010 rozhodol, že trestná vec sťažovateľa sa krajskému súdu neodníma a krajský súd uznesením sp. zn. 2 Nto/6/2010 z 26. augusta 2010 rozhodol, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení z vykonávania

úkonov v trestnej veci sťažovateľa a vec sa okresnému súdu neodníma. Dňa 16. septembra 2010 podal sťažovateľ opätovne námietku zaujatosti predsedníčky senátu, o ktorej okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 6T/49/2009 zo 17. septembra 2010 tak, že predsedníčka senátu je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť okresný prokurátor a krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tos/42/2010 z 24. septembra 2010 (ktoré je predmetom sťažnosti), zrušil uznesenie okresného súdu a rozhodol, že predsedníčka senátu nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa.

24. Krajský súd v napadnutom uznesení okrem iného uviedol:

„K osobnej zaujatosti sudcu môže dojsť len vtedy, ak je vzťah sudcu k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Tr. por. takej vnútornej kvality a intenzity, že sudca nie je spôsobilý rozhodnúť nestranne a nezávisle a tento vzťah by sa takým mohol javiť aj navonok.

Pomer sudcu k veci môže spočívať napríklad v tom, že sám sudca alebo jemu blízka osoba boli prejednávanou vecou poškodení alebo boli jej svedkom. Z dikcie zákona, ale aj povahy problému vyplýva, že prejednávanou vecou sa rozumie skutok a všetky faktické okolnosti s ním súvisiace, pričom pomer vylúčenej osoby musí mať celkove konkrétnu podobu, musí mať osobný charakter, aby mohol byť dostatočne vážnym dôvodom podmieňujúcim vznik pochybností o schopnosti takej osoby pristupovať k veci a k úkonom, ktoré sa jej týkajú objektívne. Nemôže ísť preto o pomer abstraktného rázu.

V zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. sudcu možno teda vylúčiť z vykonávania úkonov v konkrétnej veci len celkom výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré by mu zjavne bránili rozhodnúť objektívne, nezaujato a spravodlivo v súlade so zákonom, pre jeho vzťah k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka.

Žaloba na ochranu osobnosti podaná obžalovaným v občianskom súdnom konaní proti predsedníčke senátu, preto sama osebe nemôže opodstatniť vylúčenie predsedníčky senátu z vykonávania úkonov trestného konania, pretože nevyhnutnou súčasťou profesionality sudcu je to, aby bol schopný, napriek takejto žalobe, podanej so zjavným zámerom, rozhodnúť nestranne, zákonne a spravodlivo v trestnej veci, ktorá mu bola pridelená na rozhodnutie náhodným výberom pomocou technických prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky do jednotlivých senátov,

v ktorej sa stala zákonnou sudkyňou na prerokovanie veci v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

K dôvodom sťažnosťou napadnutého uznesenia ohľadne osobnej zaujatosti predsedníčky senátu je potrebné navyše uviesť, že jej bola zverená rozhodovacia právomoc, ktorá má svoje špecifikum v tom, že dala súhlas na svoje zvolenie do funkcie sudkyne, že práve ona je oprávnená a zároveň aj povinná prejednávať a rozhodovať jej pridelené veci zákonom predpísaným spôsobom a že výkon funkcie sudcu predpokladá u nej taký vysoký stupeň profesionality, ktorá je i v takomto prípade zárukou jej nestrannosti a nezaujatosti. Na tomto závere nemôže nič zmeniť ani už spomínaná žaloba na ochranu osobnosti.“

25. Ústavný súd nepovažuje závery krajského súdu za arbitrárne a rovnako aplikácia príslušných ustanovení použitých všeobecne záväzných právnych predpisov nie je popretím ich podstaty či zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov.

Nestrannosť je neodmysliteľným atribútom pojmu súd. Definuje sa zvyčajne ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. Možno pritom rozlišovať subjektívny prístup, ktorý sa pokúša zistiť, čo si sudca myslel pro foro interno a subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere (Piersack c. Belgicko, § 30).

Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak, čo je však zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej zaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko).

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne,

ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán a predovšetkým obvineného (Delcourt c. Belgicko). Otázka objektívnej nestrannosti sa kladie spravidla v prípadoch, v ktorých sudca postupne vykonával v tej istej veci rôzne funkcie.

Sťažovateľ v skúmanej námietke zaujatosti zo 17. septembra 2010 poukazuje na novú skutočnosť (neexistujúcu v čase uplatnenia predchádzajúcej námietky zaujatosti z 26. apríla 2010), podľa ktorej 16. septembra 2010 podal proti predsedníčke senátu žalobu o ochranu osobnosti, a to z toho istého dôvodu, pre ktorý proti nej uplatnil predchádzajúce námietky zaujatosti. Vzhľadom na uvedené je predmetom skúmania ústavného súdu zásadná otázka, či skutočnosť, že obžalovaný ako žalobca vedie občianskoprávne súdne konanie proti predsedníčke senátu ako žalovanej, ktorá rozhoduje v trestnej veci vedenej proti obžalovanému, možno bez ďalšieho považovať za dôvod na vylúčenie predsedníčky senátu z konania pre zaujatosť.

Pri riešení takto definovanej otázky treba v prvom rade ustáliť, či námietku sťažovateľa treba považovať za námietku subjektívnej nestrannosti predsedníčky senátu alebo za námietku jej objektívnej nestrannosti.

Podľa názoru ústavného súdu ide o námietku subjektívnej nestrannosti predsedníčky senátu, pretože skutočnosť, že sa predsedníčka senátu stala žalovanou v občianskoprávnom konaní, nemožno hodnotiť ako štatút či funkciu, ktorú vykonáva, a to tým viac, že žalovanou v občianskoprávnom spore sa nestala z vlastnej vôle, ale z rozhodnutia sťažovateľa ako žalobcu.

Ako to už bolo uvedené, v prípade námietky subjektívnej nestrannosti je potrebné skúmať, čo si sudca myslí pro foro interno, resp. hodnotiť jeho navonok prejavené správanie. Námietku zaujatosti v uvedenom prípade vyslovila aj samotná predsedníčka senátu. Ústavný súd sa pri jej posudzovaní stotožnil so závermi krajského súdu, ktorý

námietke nevyhoveli, keďže bolo náležite preukázané, že tak objektívna, ako aj subjektívna nestrannosť v danom prípade súvisí výlučne s rozhodovacou činnosťou predsedníčky senátu v trestnej veci sťažovateľa – jeho väzbou. V záveroch krajského súdu, že neboli naplnené znaky osobnej zaujatosti predsedníčky senátu k sťažovateľovi takej vnútornej kvality a intenzity, že by nebola spôsobilá nestranne a nezávisle vec rozhodnúť, nemožno nájsť prvky arbitrárnosti a svojvôle. Ústavný súd taktiež zdôrazňuje, že profesionalita sudcu vyžaduje, aby aj napriek podanej žalobe o ochranu osobnosti bol spôsobilý vec rozhodnúť nestranne, zákonne a spravodlivo.

26. K rozhodnutiam ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/05 a sp. zn. III. ÚS 47/05, ktoré sťažovateľ uviedol na podporu svojich tvrdení o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru, ústavný súd uvádza, že ide o rozhodnutia týkajúce sa vecí, v ktorých nálezy boli vydané na podklade zásadne odlišných skutočností skúmaných v súvislosti s uplatnenou námietkou zaujatosti.

Záveru krajského súdu preto ústavný súd považuje za neporušujúce sťažovateľom uvedené práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie namieta.

27. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia. Ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už ústavný súd nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011